ZENDEGI-SALAM
ضمیمه روزنامه خراسان
یک‌شنبه • ۲۸ بهمن ۱۳۹۷
۱۱ جمادی‌الثانی ۱۴۴۰ • ۱۷ فوریه ۲۰۱۹
شماره ۲۰۰۳۹
۱۲۶۲

با این ۱۹ تک بیت ناب و عاشقانه با ما در لذت شعرخوانی شریک شوید

تا تو هستی و غزل هست دلم تنها نیست!*

الهه توانا | روزنامه‌نگار

پرونده

اولین آشنایی جدی من با شعر معاصر برمی گردد به روزگار وبلاگ نویسی ام. پیش از آن، طرفدار سرسخت شعر کلاسیک بودم و جز سعدی و حافظ و مولانا را شاعر نمی دانستم. یک روز تصادفی به چند تا وبلاگ برخوردم که تک بیت های «ناب/ خواندنی/ معاصر» را جمع آوری می کردند. آن اسم های ناشنیده، تعبیرهایی نو و حس هایی آشنا در شعرهای شان داشتند که حظی تازه نصیبم می کرد. این باب آشنایی باعث شد بعد تر سراغ شاعرهای جوان را از کتاب فروشی ها بگیرم البته که همچنان به بزرگان شعر وفادار بودم. آن اتفاق خوب که در شعردوست تر شدن من و احتمالا خیلی های دیگر موثر بود، چند سال پیش به صورتی تخصصی و گسترده در کتاب «دردانه» تکرار شد. دردانه، ۲۰۰ تک بیت از شاعران معاصر را به انتخاب «محمد علی بهمنی»، به کوشش «یاسر قنبرلو» و «امیرعلی سلیمانی» و با مقدمه «اسماعیل امینی» گردآوری کرده است. در پرونده امروز، با انتخاب ۱۹ بیت از این کتاب تصمیم گرفتیم شما را در لذت شعرخوانی مان شریک کنیم. توجه داشته باشید در گزینش این ابیات، تنها عامل موثر سلیقه ما بود و ترتیب شان ربطی به اولویت بندی ندارد. همچنین امیرعلی سلیمانی، شاعر و موسس نشر «نزدیک تر» برای هر بیت شرح و توضیح مختصری نوشته است که حاصل کار خواندنی تر شود.

گزیده تک بیت ها و توضیح «امیرعلی سلیمانی» درباره هرکدام شان

سلیمانی در یادداشتی برای زندگی سلام می نویسد: «"دردانه"، از آن پروژه هایی بود که بیش از آن که حاصل تحقیق و ممارست باشد حاصل دوستی من و «یاسر قنبرلو» شاعر جوان و خوش آتیه اهل قزوین بود. هرچند بعدها که درگیر پروژه شدیم، سعی کردیم برای حفظ اعتبار این مجموعه تمام تلاش مان را انجام دهیم. خوشبختانه دردانه را نشر وزین فصل پنجم منتشر کرده است و با استقبال بسیار خوب مخاطبان ادبیات مواجه و چندین بار تجدید چاپ شد؛ همین اتفاق ما را برای تدوین دردانه ۲ مصمم کرد. سه سال بعد دردانه ۲ منتشر شد. شاید روزی دردانه ۳ هم منتشر شود، از شما چه پنهان. ابیات زیر که به انتخاب خبرنگار محترم ضمیمه زندگی سلام روزنامه خراسان انتخاب شده اند، بخشی از ابیات کتاب دردانه یک هستند که به درخواست ایشان توضیحی کوتاه در خصوص این ابیات نوشته ام، امیدوارم آگاهی مضاعفی باشد برای درک کامل تر.»

۱

خواب دیدم نیستی، تعبیر آمد می رسی
هرچه من دیوانه بودم ابن سیرین بیشتر
امیرعلی سلیمانی

این بیت را خودم نوشتم. فکر می کنم حدود ۱۱ سال پیش یعنی روزگاری که بسیار مشتاق تر بودم برای نوشتن. در فضای مجازی بسیار مورد استقبال قرار گرفت و جایی استادی نوشته بود که این بیت از شاعرش خیلی معروف تر است و به حق درست هم نوشته بود.

۲

تو را گذاشته پایین و ماه را بالا
فلک درست نشان می دهد ترازویش
صالح دروند

این بیت زیبا از «دروند» شاعر جوان بوشهری است. زاویه دید و شکل پرداخت کلاسیک و به شیرینی اشعار شاعران گذشته است. صد البته تکرار زیبای شعر شاعران گذشته به مراتب از تجربه های بی ثمر امروزی خواندنی تر است.

۳

بیچاره آهویی که صید پنجه شیری
بیچاره تر شیری که صید چشم آهویی
فاضل نظری

«نظری» به سنت شاعران گذشته و به ویژه شاعران سبک هندی اساسا شاعر تک بیت سر است. اگر می خواستیم بدون توجه به بسامد نام شاعران، دردانه ها را گردآوری کنیم شاید ثلثی از هر کتاب ابیات «فاضل» بود. در این بیت عاطفه عمیق با انواع آرایه های لفظی و معنایی به زیبایی ترکیب شده و بیت درخشانی ساخته است.

۴

باید گلی مثل تو پرپر شده باشد
تا بادبدین گونه معطر شده باشد
محسن عابدی

«عابدی» از اصفهان است اگر اشتباه نکنم؛ شاعری که مدت هاست حضورش را در فضاهای ادبی دریغ کرده است با این که کتاب موفقی چاپ کرد و شعرهای درخشانی سرود. این بیت مطلع یک غزل است و سرودن مطلعی که قابلیت تک بیت بودن داشته باشد به علت تکرار الزامی قافیه و ردیف دشوارتر است.

۵

گر عمر ابد خواهم از آن است که خواهم
آن قدر نمیرم که به جای تو بمیرم
کریم امیری

با این که مضمون نسبتا کلیشه ای است اما به زیباترین شکل سروده شده است. می شود بسیار ابیات درخشان این گونه را مثال زد که به سبب بار عاطفی ماندگار شده اند.

۶

چه فرقی می کند من چند سرقلیان عوض کردم
برای قهوه چی ها، مرد خاطرخواه تر، بهتر
حامد عسگری

«عسگری» در این بیت و ابیاتی از این دست، نکته بینی و ظرافت نگاهش را در شاعرانه ترین شکل ممکن برای خلق بیتی زیبا به کار گرفته است. تناسب ها، شکل استفاده از زبان معیار امروز و کشف شاعرانه از نقاط برجسته این بیت است.

۷

کنار پنجره گیسو به گیسوی شب و باران
حواست نیست عاشق کرده ای حتی درختان را
ضیاء قاسمی

در اشعار «سید ضیاء قاسمی»، خیال و عاطفه حرف اول را می زند. نگاه کنید به این بیت که با استفاده از آرایه ها آن هم به شکل امروزی خود شاعر توانسته است سطری سرشار از عاطفه و در عین حال خیال انگیزی شاعرانه خلق کند.

۸

قلب من موقع اهدا به تو ایراد نداشت
مشکل از توست اگر پس زده پیوندش را
کاظم بهمنی

«کاظم بهمنی» از شاعران نئوکلاسیک و بسیار پرمخاطب امروز است. در این بیت، «بهمنی» از الگوی شعری خودش که کشف های زبانی با توجه به اصطلاحات امروزی است تبعیت کرده. تکیه این بیت کار کرد کلمه پیوند است که شاعر توانسته به خوبی از آن استفاده کند.

۹

عشق یعنی قلم از تیشه و دفتر از سنگ
که به عمری نتوان دست در آثارش برد
حسین منزوی

از بیت های ماندگار شعر معاصر است. ازلی و ابدی بودن عشق را «حسین منزوی» در این بیت به شاعرانه ترین شکل یادآوری می کند و حساب عشق را از عواطف و غرایز نفسانی این گونه جدا می سازد که عشق حتی اگر عمری بگذرد تغییر نمی کند.

۱۰

شب به شب با مژه ها یت دل من مشغول است
میله های قفسم را نشمارم چه کنم؟
سیدحسن حسینی

با این که از شادروان «سیدحسن حسینی» غزل های کمی به جای مانده است اما این بیت یکی از زیباترین غزل های امروز است. عاطفه سیال در عین تصویرسازی شگرف، این بیت را درخشان کرده است. به واقع «سیدحسن حسینی»، شاعری شاید کم کار در حوزه کلاسیک ولی بسیار موثر است، چه در غزل و چه در رباعی.

۱۱

دو سال می گذرد من هنوز سربازم
وظیفه شب و روزم ندیده بانی توست
یاسر قنبرلو

«یاسر قنبرلو» که برای این پروژه دردانه بسیار زحمت کشیده، خود شاعری است بسیار نکته بین و اهل توجه به ظرایف و کلمات. توجه ویژه به کار کرد کلمه دیده بان و نسبت آن با سرباز و استفاده از آن در شعری عاشقانه این بیت را از مشهورترین بیت های چند سال اخیر در حوزه شعر جوان امروز قرار می دهد.

۱۲

اگر چه عشق توباری ست بر دنی اما
به غبطه می نگرم در صف سبکباران
حسین منزوی

«منزوی» از ستاره های شعر کلاسیک امروز است. شعرش کمتر تکیه به بیت دار دولی در میان اشعارش تک بیت های درخشانی مثل این بیت نیز پیدا می شود. جهان بینی امروزی و خلاف عرف رایج اشعار کهن عاشقانه و همچنین به کارگیری درست ظرفیت های تکنیکی این بیت را بسیار موفق کرده است.

۱۳

یک بار نشد عقربه های ساعت
یک دور به اتفاق با هم بزنند
بیژن ارژن

«بیژن ارژن» به ذات رباعی سرا و شعرش حکمت آمیز و اندیشمند است. «ارژن» یکی از قله های رباعی امروز است. این بیت نیز که بیت دوم یک رباعی از شاعر است با بیانی اندیشمندانه و توجه به عناصر امروزی بیت در خشانی شده است.

۱۴

هر کسی آمد به من برخورد کرد از من گذشت
ظاهرا دیوار اما غالبا در بوده ام
اصغر عظیمی مهر

این بیت از بیت های ماندگار «اصغر عظیمی مهر»، شاعر خوش ذوق و جوان اهل کرمانشاه است. باز هم تقابل در با دیوار اما این بار از منظر شخصی شاعر است که در دمندانه تنهایی و انزوای خود را به تصویر کشیده است.

۱۵

نمازم را قضا کرده تماشا کردنت ای ماه
بماند بین ما این راز ها بینی و بین ا...
حمیدرضا برقعی

«برقعی» از شاعران مطرح در حوزه شعر آیینی است و اشعار پرمخاطبی در این حوزه دارد. در این بیت نیز با درآمیختن اصطلاحات عامیانه توانسته بیتی درخشان بسازد. در این بیت نازک اندیشی شاعر مشهود است و البته که همه این ها در خدمت عاطفه شعر اوست.

۱۶

نگاه و قلب تو از یک قبیله اند اما
زبان رسمی این سرزمین یکی نشده است
نیما فرقه

«نیما فرقه» شاعر جوان اهل گیلان در این بیت و ابیاتی از این دست که در میان آثارش به وفور وجود دارد، توانسته با بهره گیری درست از نگاه اجتماعی و همچنین با حفظ سلامت زبان، ابیاتی دغدغه مندانه بیافریند.

۱۷

لحظه بغض نشد حفظ کنم چشمم را
در دل ابر نگه داری باران سخت است
کاظم بهمنی

شیوه تمثیلی و بهره گیری از آرایه ارسال المثل در میان غزل سرایان امروزه که نگاه ویژه ای به سبک هندی دارند، بسیار متداول است. «کاظم بهمنی» این شیوه کهن را با نگاه امروزی به مخاطب تحویل می دهد و بیت های زیبایی می آفرینند.

۱۸

گر چه می خواهم به روی شانه اش خالی شوم
بی وفا وقت نیازم شانه خالی می کند
علیرضا قنبری

بیشتر زیبایی این بیت از «علیرضا قنبری» که شاعری جوان است، تکیه بر اصطلاح شانه خالی کردن و تقابل آن با مفهوم سر بر شانه کسی نهادن و گریستن است و با این ابزار بیتی عاطفی خلق کرده است.

۱۹

به جای سرزنش من به او نگاه کنید
دلیل سر به هوا بودن زمین، ماه است فاضل نظری

زاویه دید بسیار شاعرانه است. ممکن است هیچ فردی را به خاطر این که به ماه خیره است، سرزنش نکنند اما دلیل شاعرانه می تواند حکم را هم توجیه کند. این بیت از ابیات بسیار مشهور «فاضل نظری» است.

* تیتر مصرعی از «محمدعلی بهمنی» است

جدول سخت [شماره ۵۴۶]

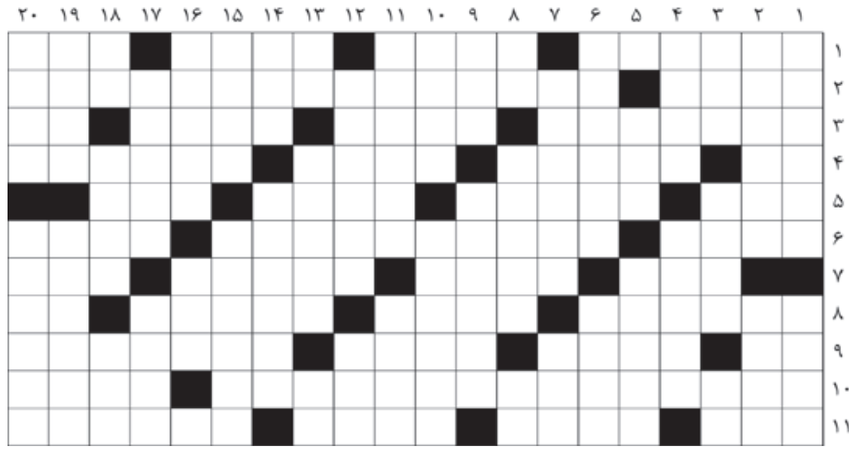

طراح جدول: بیژن گورانی

افقی:
۱ – بندری در جنوب شرقی چین – شهری در خراسان رضوی – حمام لاغری – ناپاک ۲ – از انواع جمله در دستور زبان – ریاضیدان مسلمان که نخستین بار اعداد منفی را در ریاضی به کار برده است ۳ – اتاقک دربسته فلزی برای حمل اجناس – خوش باور – غیر از مورد قبلی – صدمه ۴ – رطوبت – حالات چهره هنرپیشه – پیکار – دشوار و ناگشودنی ۵ – پوست نخل – دانه خوراکی غنی از پروتئین – دست محبت بر سر او بکشید – نقطه تقاطع دو ضلع زاویه ۶ – قوم حضرت موسی(ع) – از جاذبه های گردشگری جزیره قشم – از حبوبات ۷ – زشت و مهیب – اسب بارکش – دعا به درگاه خدا – سرسرا ۸ – نخستین پادشاه کیانی – بافنده – وادار به انجام کاری – باد سرد ۹ – درخت انگور – نمد زین – فیلسوف و مورخ فرانسوی قرن نوزدهم – معادل فارسی اینترنت ۱۰ – کنایه از اشکال تراشی یا کارشکنی کردن است – سرکش و نافرمان ۱۱ – چشم چران – محکم و استوار – بیعانه – ماده ژلاتینی و شفاف حفره چشم

عمودی:
۱ – بلندترین قله آلاسکا – از ابزار بنایی ۲ – نام عمومی فرقه های شیعه – اشعه فرا بنفش ۳ – علامت بم کردن صدا در موسیقی – سکسکه – پارچه ۴ – هر بخش یک مجموعه – عقب هر چیز ۵ – سال آذری – جاسوس و خبرچین ۶ – تظاهر کردن – سکه زر دوره هخامنشی ۷ – بیماری ناشی از کمبود ویتامین B_1 در غذا – ساعت دست ۸ – ورزش پایه – آسمان – رنج بی پایان! ۹ – مسیر حرکت – داستانی نوشته جان اشتاین بک ۱۰ – نوعی نان روغنی – ثروتمند ۱۱ – شیرینی ماه رمضان – جذب کننده ۱۲ – از زبان های برنامه نویسی کامپیوتر – کشتی جنگی ۱۳ – پسوند شباهت – تاج – سنگریزه ۱۴ – نشاط – از دلایل افزایش جمعیت در یک شهر ۱۵ – عید کریسمس – از بزرگ ترین نویسندگان قرن بیستم اسپانیا ۱۶ – بلند و طولانی – شوهر ۱۷ – حرکت ماده سیال – مجموعه شعری از زنده یاد مهرداد اوستا ۱۸ – بوی رطوبت – واحد شمارش مجله – دیهیم ۱۹ – گروه سیاسی – امتیاز ضربه های کنترل شده دست کاراته کا ۲۰ – چرخه – ناامید و افسرده

حل جدول شماره ۵۴۵

جدول متوسط [شماره ۷۳۳۵]

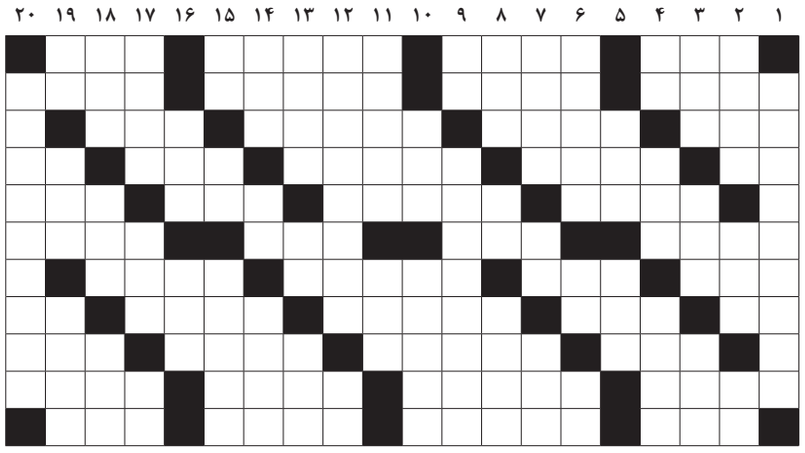

طراح جدول: امید موسوی

افقی:
۱ – دوام – نمابر – لبه چین دار پرده – عمارت ۲ – شیون – مرمر – فراغت – زبان ۳ – اشاره به نزدیک – کمیابی – فقر – گریبان ۴ – حرف انتخاب – آشیانه پرندگان شکاری – از نیروهای چهارگانه ارتش – بوستان – رطوبت ۵ – پوست برنج – توصیه – دانه کش بی آزار – مرغ سعادت ۶ – پزشک – کویر ایران – پهلوان – به خاطر ۷ – از اشکال هندسی – گله گوسفندان – پافشاری – جلال و شکوه ۸ – ردیف – جونده خرابکار – پرونده – کشور آفریقایی – مرتجع لاستیکی ۹ – جاده بی انتها – قنات – راننده – حلقوم ۱۰ – برقرار – شهر و باشگاهی در ایتالیا – اکنون – دانشکده ۱۱ – شکاف – مؤثر – باربر – ستیزه

عمودی:
۱ – از رودخانه های کشورمان ۲ – واجب – شهری نزدیک پایتخت – مایه حیات ۳ – سده – ظلم – پوست دباغی شده ۴ – از حروف ندا – سحاب – سرود نظامی ۵ – رشد – جویبار ۶ – بهشت – رنگ موی فوری – قورباغه درختی ۷ – سرای باقی – زیر پا مانده – مزد ۸ – برش سینمایی – روشنایی – قاضی ورزشی ۹ – کشنده بی صدا – اثر جامی ۱۰ – نغمه – فراوان ۱۱ – مجبور – خُرد ۱۲ – سلمانی – تکرار حرف ۱۳ – از انواع خروس – گریز – وعده شب ۱۴ – درس نخوانده – بالا آمدن آب دریا – دانه این درخت به عنوان طعم دهنده در نوشیدنی ها مورد استفاده قرار می گیرد ۱۵ – سایه – شامه نواز – سوره هشتم قرآن مجید ۱۶ – همسایه – یک آذری ۱۷ – شیوا – ارزش – اندک ۱۸ – خویشاوندی – شهر بی قانون – آتش ۱۹ – عدد فوتبالی – ظاهر ساختمان – متاع ۲۰ – پدر شعر نو
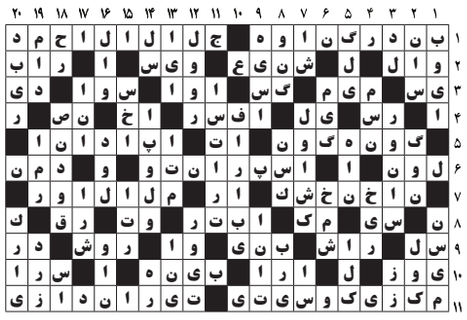
حل جدول شماره ۷۳۳۴